

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ОСНОВИ КРАЇНОЗНАВСТВА

Загальна інформація

Компонент освітньо-професійної програми	Вибірковий
Кількість кредитів ECTS	3
Мова навчання	Українська
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	
Спеціальність	
Освітньо-професійна програма	

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Основи країнознавства» є формування у здобувачів вищої освіти базових знань і вмінь здійснення комплексного країнознавчого аналізу та навичок збору країнознавчої інформації.

Передумови вивчення дисципліни

Для результативного опанування знаннями, вміннями, навичками при вивченні даної дисципліни студент повинен мати базові знання з «Історії України», «Всесвітньої історії», «Політології», «Соціології», «Основ економічної теорії», «Основ міжнародних відносин».

Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні:

Знати:

- теоретичні основи країнознавства та методологію досліджень;
- класифікації та типології країн;
- характеристики державної території;
- основи демографії та розселення;
- структуру країнознавчої характеристики;
- чинники формування міжнародного іміджу.

Вміти:

- здійснювати комплексний країнознавчий аналіз: самостійно складати характеристику конкретної країни за типовим планом, охоплюючи всі сфери її життєдіяльності;
- працювати з інформацією: здійснювати пошук, відбір та обробку країнознавчих даних із різних джерел, дотримуючись принципів об'єктивності та системності;
- використовувати статистичні дані для аналізу демографічних процесів;
- досліджувати мережі розселення: аналізувати рівень урбанізації, процеси формування агломерацій та особливості розподілу населення по території;
- оцінювати політичну карту світу: відстежувати зміни на карті, аналізувати причини виникнення нових держав та міжнародних конфліктів.

Зміст дисципліни

Тема 1. Основи теоретичного країнознавства

Базові теоретико-методологічні засади країнознавства як міждисциплінарної науки. Суть країнознавства, його структура, функції, завдання та зв'язок з іншими науками – такими як географія, політологія, культурологія та міжнародні відносини. Особливу увагу приділено поняттям «країна», «регіон», «територія», а також підходам до класифікації країн за різними критеріям – політичними, економічними, культурними та географічними. Джерела країнознавчої інформації та методи її збору й аналізу.

Тема 2. Функції і методи комплексних країнознавчих досліджень

Основні функції країнознавства, серед яких інформаційна, аналітична, прогностична, комунікативна та освітня. Завдання країнознавчих досліджень

у контексті міждисциплінарного підходу до вивчення країн та регіонів. Основні методи дослідження: порівняльний, історико-географічний, статистичний, соціологічний, культурологічний та картографічний. Основні принципи країнознавства: комплексності, системності та об'єктивності при аналізі країнознавчої інформації. Вимоги до джерел і методів їх обробки.

Тема 3. Типології країн світу та схема країнознавчого районування

Основні підходи до типології країн світу за різними критеріями: політичним устроєм, рівнем економічного розвитку, соціальними показниками, культурними особливостями та географічним положенням. Розглядаються поняття «розвинені країни», «країни, що розвиваються», «держави з перехідною економікою», а також класифікації за формами правління, рівнем урбанізації чи релігійною структурою. Основні принципи країнознавчого районування світу, які дозволяють об'єднувати країни у регіони з подібними історико-культурними, економіко-географічними чи геополітичними характеристиками. Приклади сучасних схем регіонального поділу світу.

Тема 4. Географічне положення, розміри і форми територій та кордони країн

Основні характеристики державних територій: географічне положення (материкове, морське, екваторіальне тощо), площа, протяжність, конфігурація та компактність території. Вплив географічного положення на економічний розвиток, політичні зв'язки, обороноздатність і міжнародну роль держави. Класифікації та типи державних кордонів – природних і штучних, сухопутних і морських, відкритих і закритих. Питання демаркації, делімітації та функціонального значення кордонів у контексті міжнародного права та міждержавних відносин.

Тема 5. Розселення населення та методи дослідження мережі розселення країни

Особливості розселення населення – просторовий розподіл людей по території країни, типи та форми розселення (міське, сільське, рівномірне, скупчене, лінійне тощо). Вплив природних, економічних, соціальних та історичних чинників на формування систем розселення. Поняття: щільність населення, урбанізація, агломерація, мегаполіс та сільське поселення. Основні

методи дослідження мережі розселення – статистичний, картографічний, геоінформаційний, соціологічний, а також метод просторового аналізу.

Тема 6. Народонаселення країни та методика його дослідження

Кількісні та якісні характеристики населення країни: чисельність, динаміка, природний і механічний рух, статеві-вікова структура, етнічний та релігійний склад. Демографічні процеси, показники народжуваності, смертності, тривалості життя, а також внутрішня й зовнішня міграція. Методи дослідження народонаселення: статистичний аналіз (зокрема за допомогою переписів населення), побудові демографічні піраміди, картографування, а також використання показників демографічного навантаження та рівня урбанізації.

Тема 7. Країнознавча характеристика

Типовий план країнознавчої характеристики комплексно досліджує певну країну, охоплюючи її географічне положення та природні умови, демографічні особливості населення та його культурний розвиток, історичний шлях становлення, політичний устрій та економічну систему, соціальну сферу та міжнародні відносини, що дозволяє сформуванню цілісного уявлення про її унікальність та місце у світі. Типовий план включає загальні відомості, опис природи та населення, історичний огляд, аналіз політики, економіки та соціальної сфери, а також огляд міжнародних зв'язків та впливу країни на світову спільноту.

Тема 8. Світові міста. Агломерації

Ключові аспекти формування та функціонування глобальних міських центрів та їхніх навколишніх територій. Поняття світового міста як центру міжнародної економічної, політичної та культурної діяльності. Причини та процеси утворення міських агломерацій – тісних об'єднань міст і селищ, що мають інтенсивні соціально-економічні зв'язки. Типологія агломерацій (моноцентричні, поліцентричні), їхня просторова структура, переваги та недоліки для розвитку територій і життя населення, а також сучасні тенденції розвитку світових міст та агломераційних процесів у контексті глобалізації.

Тема 9. Політична карта світу

Основні елементи та характеристики політичного поділу. Поняття «держава» та її ознаки, класифікація країн за різними критеріями (форма правління, адміністративно-територіальний устрій, рівень соціально-економічного розвитку), аналіз державних кордонів та їхня класифікація. Процес формування політичної карти світу в історичному контексті, основні етапи та чинники, що впливали на її зміни. Сучасні політичні процеси, що призводять до трансформацій на карті, такі як утворення нових держав, зміна кордонів, міжнародні конфлікти та інтеграційні об'єднання. Номенклатура політичної карти, включаючи столиці, великі міста та інші важливі політико-адміністративні центри.

Тема 10. Міжнародний імідж держави

Основні чинники, що формують сприйняття країни на міжнародній арені. Головні складові іміджу, такі як політична стабільність, економічний розвиток, культурні досягнення, рівень життя населення, екологічна ситуація, туристична привабливість та зовнішня політика. Інструменти формування позитивного міжнародного іміджу, включаючи публічну дипломатію, культурні обміни, участь у міжнародних організаціях, економічну співпрацю та ефективну комунікаційну стратегію. Наслідки позитивного та негативного іміджу для міжнародних відносин, залучення інвестицій, розвитку туризму та загального впливу держави у світі. Стратегії управління міжнародним іміджем та оцінка його ефективності

Форми та методи навчання

Форми навчання: очна, заочна, дистанційна

Методи навчання – у процесі проведення навчальних занять (лекційних і практичних) передбачено застосовувати такі методи:

- пояснювально-ілюстративний;
- проблемний;
- проблемно-пошуковий;
- дослідницький;
- інтерактивні методи навчання.

Контроль навчальних досягнень

Форми та методи оцінювання:

Поточний контроль – усне і письмове опитування, індивідуальні завдання, доповіді, студентські презентації виконаних завдань.

Підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання навчальних досягнень:

а) робота на практичному занятті

Усна відповідь на практичному занятті до 6 балів

Активність (на лекції або практичному) 1 бал

Тест до 10 балів

Творча робота до 5 балів

б) самостійна робота до 15 балів

Робота на практичному занятті оцінюється за такими критеріями: 6 балів – студент у повному обсязі опрацював програмовий матеріал, має глибокі та міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, робить аргументовані висновки; 5 балів – студент вільно володіє навчальним матеріалом, може узагальнювати та застосовувати набуті знання, відповідь містить незначні неточності; 3-4 бали – студент може відтворити основні положення програмового матеріалу, його відповідь неповна; 1-2 бали – відповідь неповна, містить багато неточностей, головний зміст питання не розкрито, студент має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті.

Орієнтовний розподіл балів за видами робіт:

60 % – робота на практичних заняттях;

30 % – самостійна та творча роботи;

10% – комп'ютерне тестування.

Політика курсу

Учасники освітнього процесу керуються нормативними документами та відповідними Положеннями, затвердженими в НУЧК.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи (проекти, презентації, есе, реферати, тести тощо), які виконуються із порушенням встановлених викладачем термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від максимально можливої кількості балів за даний вид діяльності). Перескладання пропущених занять або завдань самостійної роботи відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, працевлаштування

тощо). Відвідування аудиторних занять є бажаним. Теми пропущених занять студент опрацьовує самостійно.

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Інтернет-ресурс: <https://drive.google.com/file/d/1kpvtbTTnlgy2Tz29iNvgwlMe84tMAkRg/view>). У процесі навчання забороняються академічний плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад наукових досліджень і педагогіки тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, не запізнюватися на заняття (виняток можуть становити запізнення з поважних причин), дотримуватися правил суспільної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконувати завдання, визначені для практичних занять і самостійної роботи;
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

Матеріально-технічне забезпечення

Для організації освітнього процесу використовується комп'ютерна техніка, мультимедійні проектори та методичні матеріали.

Інформаційні ресурси

1. Єремєєва І.А. Теоритичне країнознавство. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 144 с.
2. Країнознавство: Підручник / В.П. Крижанівський, М.С. Дорошко, В.І. Головченко та ін.; за ред. М.С. Дорошка. К.: Знання, 2012. 439 с.
3. Лізогуб В.А. Країнознавство: підручник. Харків: Право, 2019. 384 с.
4. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Занько Ю.С., Ганич Н.М. Країнознавство: теорія та практика: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
5. Масляк П.О. Країнознавство: Підручник. К.: Знання, 2007. 292 с.

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	Ципляк Наталія Олегівна
Науковий ступінь, вчене звання, посада	кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин
Комунікація	Кафедра: всесвітньої історії та міжнародних відносин E-mail: nata.tsyplyak@gmail.com Телефон: +38-095-653-39-00
Посилання на дисципліну в системах дистанційного навчання	https://moodle.chnpu.edu.ua/course/view.php?id=2493
Консультації	Понеділок 13.00–14.20 (113 кабінет, Zoom)